

Position paper | juni 2023

Commissiedebat ZZP

Op woensdag 7 juni debatteert de Tweede Kamercommissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid over het zzp-dossier en de [voortgangsbrief](#) 'Werken met en als zelfstandige(n)' van 16 december 2022. In deze brief presenteert minister Van Gennip (SZW) diverse plannen en voorstellen om de arbeidsmarkt te hervormen, de balans te herstellen en de regels rondom het werken met zelfstandigen toekomstbestendiger te maken. Graag komen wij als coalitie van brancheverenigingen met een reactie op deze plannen. In onderstaand position paper zetten wij uiteen welke plannen wij ondersteunen, maar zullen wij ook kritische kanttekeningen plaatsen bij enkele voorstellen, omdat wij van mening zijn dat deze niet werkbaar zijn in de praktijk, onuitvoerbaar voor de Belastingdienst en zodoende niet voor de duidelijkheid zorgen waar men al jaren naar op zoek is.

In eerdere position papers hebben wij inbreng geleverd aan de hand van de drie sporen zoals die ook benoemd worden in de voortgangsbrief. Wij zijn echter van mening dat het eerste spoor geen inhoudelijke reactie behoeft, aangezien diverse maatregelen om een gelijk spelveld te creëren tussen werknemers en zelfstandigen al in werking zijn getreden. Wij ondersteunen het streven naar een gelijk spelveld. Wel komen wij graag, in aanloop naar het zzp-debat op woensdag 7 juni, met een inhoudelijke reactie op het tweede en derde spoor.

Meer duidelijkheid over de beoordeling van arbeidsrelaties

In de voortgangsbrief van 16 december staat vermeld dat het kabinet de open norm 'werken in dienst van' verder wil verduidelijken. Om dit te doen worden er twee nieuwe criteria aan de beoordeling toegevoegd. Dit zijn (1) inbedding in de organisatie en (2) het zelfstandig ondernemerschap. Het criterium zelfstandig ondernemerschap moet dan gelden als een contra indicatie voor het bestaan van een arbeidsovereenkomst.

Wij zijn positief over het feit dat er nadrukkelijk aandacht wordt besteed aan het zelfstandig ondernemerschap. Daarbij zijn wij wel van mening dat de ondernemerscriteria voldoende gewicht moeten krijgen in de beoordeling van de arbeidsrelatie. Wij vragen ons af hoe de onderlinge weging is tussen de drie criteria en op welke manier het criterium zelfstandig ondernemerschap verder uitgewerkt gaat worden. Ons inziens wordt dit nog niet duidelijk in de [antwoorden](#) op het Schriftelijk Overleg van 9 februari.

Wij zijn er voorstander van om de ondernemerscriteria eerst te toetsen, alvorens te kijken naar 'gezag' en 'inbedding in de organisatie'. Door eerst te toetsen of er daadwerkelijk sprake is van zelfstandig ondernemerschap, ontstaat er meer zekerheid en duidelijkheid voor zzp'ers, intermediairs en opdrachtgevers. Daarbij zal dit ook de handhaafbaarheid voor de Belastingdienst vergroten, omdat de groep waar handhaving nodig is, kleiner zal worden. Wij zijn er voorstander van om duidelijke en toetsbare ondernemerscriteria te formuleren en deze naar voren te halen in de beoordeling van de arbeidsrelatie. De huidige ondernemerstoets van de Belastingdienst is een goed voorbeeld van dergelijke criteria. Een aantal van deze criteria kan één op één worden overgenomen. Dit zal zorgen voor een duidelijker onderscheid tussen werknemers en zelfstandigen. Als coalitie van brancheverenigingen denken we graag mee over concretisering en uitwerking van deze criteria.

Verder hebben wij stevige twijfels of het introduceren van het criterium inbedding in de organisatie daadwerkelijk voor meer duidelijkheid gaat zorgen. De vraag of er bij dit criterium gekeken wordt naar 'het werk' of 'de werkende' is nog niet beantwoord. Dit is juridisch gezien zeer relevant en tot op heden is het voor ons niet duidelijk waar de wetgever naar kijkt. Wij, als specialisten op de (flexibele) arbeidsmarkt, zijn van mening dat er gekeken moet worden naar de werkende in plaats van het werk dat uitgevoerd wordt. Het werk dat uitgevoerd wordt is daarbij minder relevant, omdat zelfstandig ondernemers (die ook evident zelfstandig ondernemer zijn) soms tijdelijk worden ingehuurd om werk uit te voeren dat ingebed is in de organisatie. Dit moet mogelijk blijven, aangezien het missen ervan serieuze negatieve gevolgen zal hebben voor de continuïteit van de dienstverlening van vele organisaties. Ook zal het voor de Belastingdienst zeer complex zijn om op de werkvloer te handhaven. De wijze waarop met inbedding zal worden omgegaan is tot op heden onduidelijk en dat is zowel voor de wetgever, als voor de intermediair en handhaver problematisch.

Rechtsvermoeden van werknemerschap bij lagere uurtarieven

Wij steunen het [voorstel](#) van de SER om een rechtsvermoeden van werknemerschap in te voeren onder het uurtarief van 35 euro. Een rechtsvermoeden van werknemerschap kan de positie van kwetsbare werkenden versterken door de bewijslast om te keren. Het voorstel van de SER maakt duidelijk onderscheid tussen zelfredzame zelfstandigen en kwetsbare zelfstandigen met lagere uurtarieven. Die denkrichting omarmen wij. Van groot belang is om bij de uitwerking van het rechtsvermoeden aandacht te hebben voor de bijkomende administratieve lasten voor zzp'ers en opdrachtgevers.

Verbetering van handhaving op schijnzelfstandigheid

In de voortgangsbrief van 16 december '22 wordt nogmaals benoemd dat het kabinet de ambitie heeft om handhaving op korte termijn te versterken en verbeteren en uiterlijk op 1 januari 2025 het handhavingmoratorium op te heffen. Als coalitie van brancheverenigingen zijn wij voorstander van handhaving op arbeidsrelaties, mits wet- en regelgeving duidelijk is voor de betrokken partijen. Handhaving zal enkel effectief en uitvoerbaar zijn als de spelregels duidelijk op papier staan en het aan de voorkant goed geregeld is. Het [rapport](#) van de Algemene Rekenkamer van april 2022 heeft dit nogmaals duidelijk uiteengezet en de complexiteit van het handhavingsvraagstuk wordt in dit rapport helder samengevat.

Afsluitend blijven wij er voorstander van om het vraagstuk omtrent handhaving sectoraal te benaderen. Wij adviseren de minister dan ook om handhaving op arbeidsrelaties gericht te starten in sectoren waar veel werkenden aanspraak maken op het rechtsvermoeden. Dit vergroot de effectiviteit en zal kwetsbare werkenden met lagere uurtarieven sneller beschermen. Ook wordt er dan optimaal gebruik gemaakt van de geringe capaciteit aan handhavers, waar de Belastingdienst mee te kampen heeft.

Conclusie

Tot slot blijven wij als coalitie van brancheverenigingen voorstander van voldoende keuzevrijheid voor werkenden om zelf hun arbeidsrelatie vorm te geven. Wij stellen dan ook graag de vraag hoe het inbeddingscriterium zich verhoudt in relatie tot de vrijheid van het ondernemerschap. Ook zijn wij van mening dat een pluriformiteit aan arbeidscontracten onze arbeidsmarkt juist wendbaar, sterk en dynamisch maakt. Keer op keer blijkt uit [onderzoek](#) dat het merendeel van de zzp'ers graag wil blijven ondernemen en dat deze [doelgroep](#) uitermate tevreden is over hun werkomstandigheden, werk-privé balans en autonomie. Zij zijn trots op het werk dat zij doen en hechten grote waarde aan hun gevoel van flexibiliteit en vrijheid. Positieve cijfers die wij graag koesteren en nogmaals voor het voetlicht brengen in dit position paper.

Als coalitie van brancheverenigingen denken wij graag mee over de volgende stappen in dit dossier en wij doen dan ook de oproep aan de politiek en beleidsmakers om met ons in gesprek te blijven. Een goed functionerende arbeidsmarkt, met oog voor de behoeften en wensen van alle werkenden, is tenslotte in ieders belang.

Met vriendelijke groet,

Marco Bastian	Directeur NBBU
Désirée Simons	Voorzitter RIM
Marc Nijhuis	Voorzitter Bovib
Stef Witteveen	Voorzitter Commissie Wetgeving en Voorlichting